

Finanssikriisin arvioidut vaikutukset

Kansainvälisen sosiaalipolitiikan iltapäivä 2009

9.3.2009

Carin Lindqvist-Virtanen

Sisältö

- Missä menemme – mitä indikaattorit kertovat ?
- Miten kriisiin on reagoitu?
  - Eu-maissa
  - Suomen elvytystoimet
- Vertailu 1990-luvun lamaan
- Mihin menemme?
  - Seuraintindikaattoreita
  - Vanhat riskit?
  - Uudet riskit?

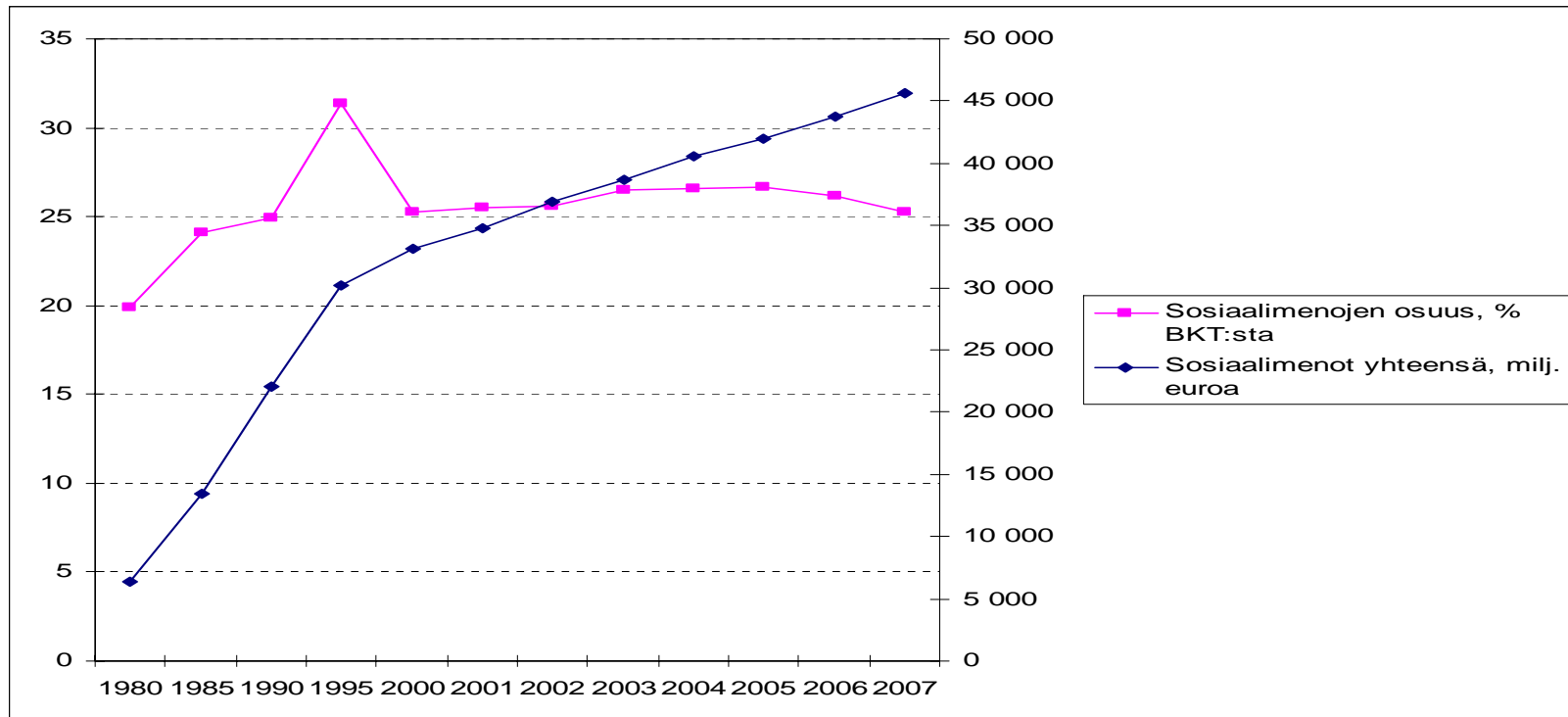

Keskeisiä indikaattoreita

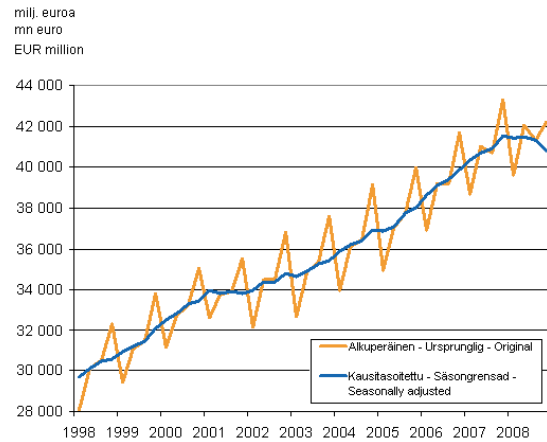
- BKT
- Sosiaalimenot suhteessa BKT:n
- Sosiaalimenot

- Työllisyys/ Työttömyys
- Toimeentulotukimenot

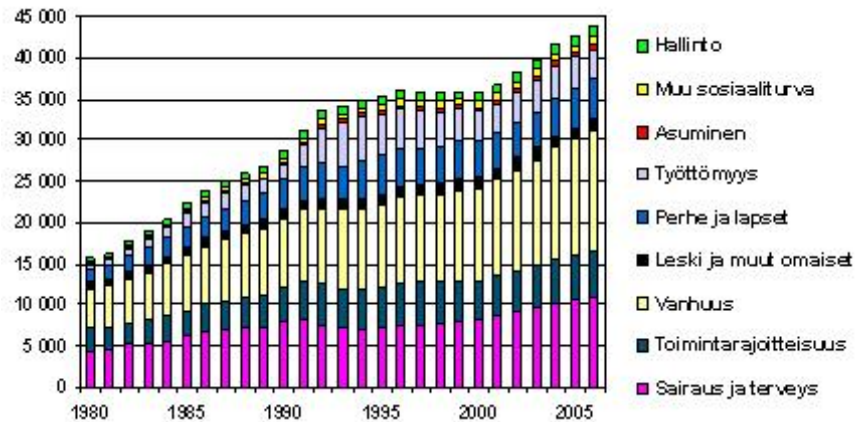
Tilastoja

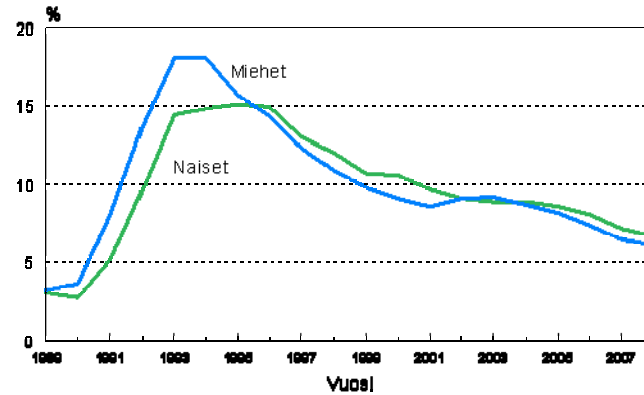
Tilastoja

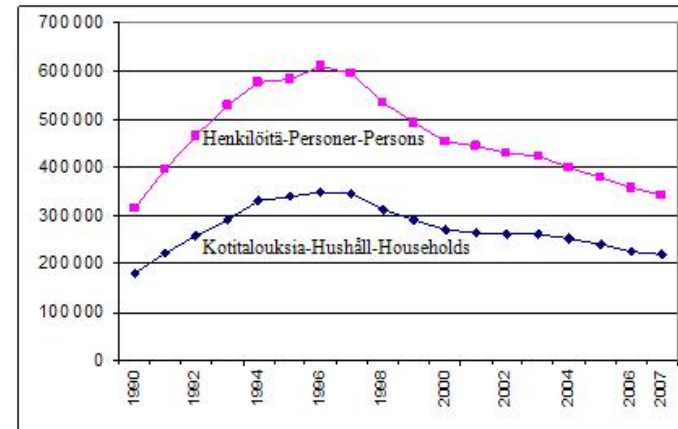
BKT

Sosiaalimenot

Työttömyysasteet

Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet ja henkilöt 1990-2007

Reaktioista EU-maissa

SPC:n piirissä koottu tietoja sosiaalisista vaikutuksista

- Finanssikriisistä talouslamaan -> Talouslamanäky
- Työttömyys lisääntynyt nopeasti useassa maassa
- Eläkerahastot ongelmissa
  - > eläkkeelle siirtyvien osalta erityistoimia
  - > vakavaraisuussäännöissä poikkeustoimia

EU:ssa jatkuu ....

- Erityisenä huolenaiheena vähävaraiset ryhmät
-> lapsiköyhyys jo aiemmin osassa maita suuri ongelma
- Vielä ei arvioita sosiaaliturvan laajoista leikkausuhista
- Useimmissa maissa elvytystoimia

Työllisyyden kehityksestä 12/07 -> 12/08

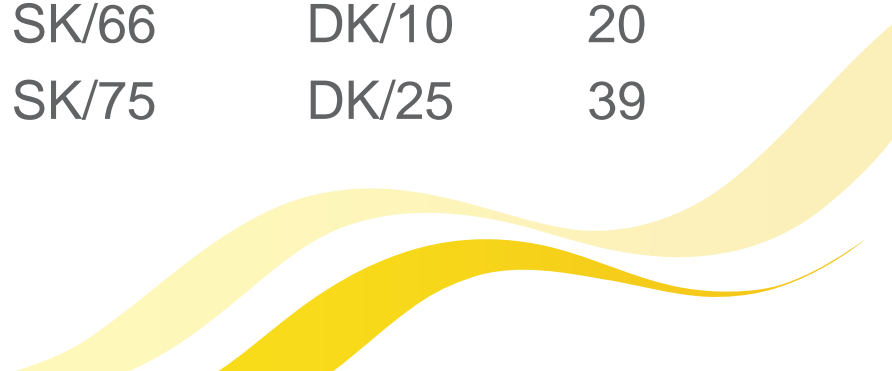
EU-27 työttömyysaste

12/08

		Heikoin	Paras	FI
kaikki	6,8 -> 7,4	ES/14,4	NL/ 2,7	6,5
nuoret	14,7-> 16.6	ES/29,5	NL/ 5,3	17
ulkomaalaiset		<i>tietoja ei kaikista maista</i>		
- EU-maista	7,7 -> 8,6			10,8
- 3. maista	13,4 -> 13,6			18,5

pitkäaikaistyöttömien osuus

- kaikki	42 -> 36	SK/66	DK/10	20
- 50+	62 -> 55	SK/75	DK/25	39

Eräiden etuusmenojen muutoksista, poimintoja

- Työttömyysmenojen muutos 2008 aikana
EE +72%, DK -9 %, IE + 70%, FR +5,4%, **FI + 18,5%**
- Toimeentulotukimenojen muutos
EE -12 %, LU ei muutosta, HU + 40%, SK + 38% **FI ?**
- Varhaiseläkkeelle siirtyminen
EL voimakas kasvu, LT + 20 %, SK +16,4 %

- ⇒ Erittäin suuria variaatioita
- ⇒ Vaikutukset näkyvät eri etuusmenoissa eri maissa
- ⇒ Suurimmat välittömät vaikutukset uusissa jäsenmaissa
- ⇒ Vanhoissa jäsenmaissa toistaiseksi lähinnä elvytystoimia ja vaikutus näkyy työttömyysmenoissa ????

Eräiden talousindikaattoreiden muutoksista; poimintoja

- Asuntojen hintojen muutokset
myyntihinnat
DK -4 %, IE -3,1%, UK -20 %
Vuokrat
FR + 2,95%, LV 23,4%, CZ suurehko, **FI + 3,7%**
- Lainanmaksuvaikeudet kasvussa
(maininta : BE, EE, EL, IE, MT, PT)
- Pakkokuutokaupat kasvussa
(maininta : DK, EE, EL, IE, UK)
- Ylivelkaantuneisuudesta vielä niukasti aineistoa

Suomen 1990-luvun lama - tilastojen kertomaa

- a) Muutokset näkyvät:
  - BKT/ Työlliset
  - Työllisyysasteet ja sukupuoli
  - BKTn muutokset ja julkistalouden alijäämä
  - BKT ja sosiaalimenot

- b) Pitkäaikaisvaikutukset
  - Pitkäaikaistyöttömyys
  - Sijoitetut lapset ja nuoret
  - Toimeentulotukea 10- 12 kk saaneiden osuus
  - Köyhyysriski

Mihin menemme ?

- Finanssikriisin vaikutukset
  - Suomalaiset pankit ja vakuutuslaitokset kohtalaisen hyvässä kunnossa <-> globaali kriisi vaikeuttaa toimintaa
  - osakkeiden arvon romahdus vaikeuttanut vakavaraisuusvaatimusten toteuttamista
    - > väliaikaiset erityistoimet TyEL-vakuutuksessa
    - > EUn säännösten harmonisointi lisääntyy ja kasvaa??
  - **EI** välittömiä vaikutuksia eläkeläisten toimeentuloon
  - Pitkäaikaisvaikutukset eläkejärjestelmälle riippuvat kokonaan kriisin kestosta

Sosiaalipoliittiset vaikutukset ?

- Välittömät vaikutukset eivät liene taloudellisesti voimakkaita
Riski : (yli)suuret asuntolainat
(ylivelkaantuminen yleisesti pienempää kuin 1990-luvulla)
- Pitkäikaistyöttömyys vakava riski
  - > pysyvä syrjäytyminen työmarkkinoilta
  - > köyhyysriski kasvaa
  - > perheen hyvinvointi uhattuna
  - > vaikutus kasvaviin lapsiin ja nuoriin
- - <-> rakennemuutostarve lienee pienempi kuin 1990-luvulla
  - <-> kriisi on nyt globaali -> kesto ????? -> muut vaikutukset ?

Jatkotoimet

- EU:N (SPC:n) piirissä seurantaan jatketaan
-> *etuna vertailumahdollisuus;*
tieto kriisin kehittymisestä muissa maissa;
tietoja toimista
- Kansallisesti kehitettävä pikaisesti indikaattoreita sosiaalisten muutosten mittaamiselle riittävän nopeasti
-> *keskeisiä 'nopeasti reagoivia indikaattoreita'*
työllisyyskehitys ryhmittäin (uudet/kestot); kuluttajien luottamusindeksi; asuntojen myynti/hintakehitys; lainajärjestelyt; toimeentulohakemusten kasvu;(leipäjonot)
- Vältettävä sosiaaliturvarakenteiden romuttamista lyhytaikaisten rahoituskriisien vuoksi (tässä onnistuttiin viimeksi!- onneksi)
-> *kriisitilanteissa (väliaikaiset) kriisiratkaisut; tarvittavat rakenteelliset muutokset toteutettava harkitusti*

